

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-53>

УДК 336.6:352/354

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

IMPROVEMENT OF THE INVESTMENT MANAGEMENT SYSTEM IN TERRITORIAL COMMUNITIES

Галан Людмила Володимирівнакандидат економічних наук, доцент,
Державний університет інтелектуальних технологій і зв'язку
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4118-9255>**Белова Ганна Сергіївна**студентка,
Державний університет інтелектуальних технологій і зв'язку
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2315-2579>**Halan Liudmyla, Belova Anna**

State University of Intellectual Technologies and Communications

Стаття присвячена актуальним питанням процесу інвестиційної діяльності, удосконаленню інвестиційної діяльності в об'єднаних територіальних громадах. Проаналізовано поняття та підходи щодо інвестиційної діяльності. Використання органами місцевого самоврядування (ОМС) наявних інструментів по залученню до ОТГ додаткових фінансових ресурсів та інвестицій дозволить: посилити фінансову спроможність громади; покращити якість і розширити спектр послуг, що надаються різним групам мешканців громади. Надзвичайно актуальним є питання посилення фінансової спроможності громад і залучення додаткових фінансових ресурсів та інвестицій для реалізації проєктів розвитку в об'єднаних територіальних громадах. Нині у світі використовується широкий спектр механізмів фінансування місцевого розвитку. Водночас кожна об'єднана територіальна громада (ОТГ) має унікальний набір можливостей та проблем, тому мусить застосовувати індивідуальний підхід до вибору механізмів фінансування свого розвитку. Конкуренентоспроможність країни або регіону визначається двома головними факторами: наявним ресурсним та інвестиційним потенціалом, їх ефективне та результативне використання; ефективна система державної підтримки для підтримки залучення інвестицій.

Ключові слова: інвестиції, децентралізація, територіальні громади, інвестиційний проєкт, механізми фінансування.

The article is devoted to topical issues of the process of investment activity, improvement of investment activity in the united territorial communities. The concepts and approaches to investment activity are analyzed. The use of local government bodies (LCGs) of available tools to attract additional financial resources and investments to the OTG will: strengthen the financial capacity of the community; improve the quality and expand the range of services provided to different groups of community residents. The issue of strengthening the financial capacity of communities and attracting additional financial resources and investments for the implementation of development projects in the united territorial communities is extremely important. Today, the world uses a wide range of mechanisms to finance local development. At the same time, each united territorial community (UTG) has a unique set of opportunities and challenges, so it must take an individual approach to choosing the mechanisms for financing its development. The competitiveness of a country or region is determined by two main factors: the available resource and investment potential, their efficient and effective use; an effective system of state support to support investment attraction. State support for the implementation of investment projects is carried out in the manner prescribed by this Law, in compliance with the Law of Ukraine "On State Aid to Business Entities" after its entry into force, except for state support for investment projects carried out in public-private partnership, including including in the form of a concession, which is granted in the manner prescribed by the laws of Ukraine "On Public-Private Partnership" and "On Concession". State investment of state investment projects with the use of state capital investments and / or loans (borrowings) attracted by the

state or under state guarantees is carried out in accordance with the requirements of budget legislation. Local investment and support for the implementation of investment projects at the expense of the local budget and/or loans (loans) attracted under local guarantees are carried out in the manner prescribed by local governments, in accordance with the requirements of budget legislation.

Keywords: investments, decentralization, territorial communities, investment project, financing mechanisms.

Постановка проблеми. Не дивлячись на велику кількість досліджень інвестиційної діяльності, процесу залучення інвестицій, до поки, лишається мало дослідженим процес удосконалення інвестиційної діяльності в територіальних громадах в Україні в ході процесу децентралізації. При цьому процес удосконалення інвестиційною діяльністю в об'єднаних територіальних громадах ще лишається малодослідженим та до кінця не розкритим, враховуючи той, факт, що процес адміністративно-територіального устрою України ще не завершений.

Відтак надзвичайно актуальним є питання посилення фінансової спроможності громад і залучення додаткових фінансових ресурсів та інвестицій для реалізації проектів розвитку в об'єднаних територіальних громадах. Нині у світі використовується широкий спектр механізмів фінансування місцевого розвитку. Водночас кожна об'єднана територіальна громада (ОТГ) має унікальний набір можливостей та проблем, тому мусить застосовувати індивідуальний підхід до вибору механізмів фінансування свого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багато зарубіжних та вітчизняних дослідників внесли свій вагомий вклад у визначення сутності, завдань та проблем інвестиційної діяльності: В. Белявцева, І. Бережна, С. Кушнір, Т. Майорова, Т. Максимова, О. Мозговий, Т.В. Мусієць, Т.Є. Оболенська, О. Удалих, Д. Черваньов. Питанням посилення регіональної спроможності забезпечення соціально-економічного розвитку країни та регіонів присвячені праці таких українських і зарубіжних вчених: Р. Андрюкайтене, В. Банаха, В. Вакуленка, Й. Ввайнхардт, В. Воронкової, Н. Гавкалової, П. Жукаускаса, Ю. Ковбасюка, С. Маяковського, М. Орлатого, О. Сосніна, А. Ткачука, С. Чернова.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Ціллю статті є теоретико-методологічне обґрунтування положень і розробка практичних рекомендацій щодо процесу управління інвестиційною діяльністю та інвестиційними процесами в об'єднаних територіальних громадах (територіальних громадах) в Україні.

Для досягнення цілей статті були поставимо такі дослідницькі завдання: сформулювати теоретичні основи інвестиційної діяльності

в об'єднаних територіальних громадах, розкрити поняття «інвестиції», «інвестиційна діяльність», «ОТГ»; проаналізувати інвестиційні процеси в територіальних громадах (на прикладі Тростянецької міської об'єднаної територіальної громади Сумської області); обґрунтувати напрямки підвищення ефективності інвестиційних процесів в об'єднаних територіальних громадах.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням здобутих наукових результатів. Реформа децентралізації передбачає передачу повноважень, фінансів на їх реалізацію та відповідальності за їх виконання від центральної влади органам місцевого самоврядування (ОМС), тобто тому керівництву (місцевим радам та їхнім головам), яке жителі територіальних громад самі собі оберуть. Вихідним пунктом реформи є усвідомлення, що на місцях краще розуміють локальні проблеми й ефективніше можуть використати кошти на їх вирішення. Мета децентралізації – наблизити владу до громадян, а громадян – до влади для підвищення доступності та якості освітніх, медичних, культурних, адміністративних, комунальних і соціальних послуг, які отримують різні групи жінок і чоловіків, що живуть у громаді.

Використання органами місцевого самоврядування (ОМС) наявних інструментів по залученню до ОТГ додаткових фінансових ресурсів та інвестицій дозволить: посилити фінансову спроможність громади; покращити якість і розширити спектр послуг, що надаються різним групам мешканців громади [1].

Конкурентоспроможність країни або регіону визначається двома головними факторами: наявним ресурсним та інвестиційним потенціалом, їх ефективно та результативно використання; ефективна система державної підтримки для підтримки залучення інвестицій.

Чинна правова система України включає більше 100 законів та інших нормативних актів, які регулюють інвестиційну діяльність та які створюють правову основу для інвестиційної діяльності у країні. До базових законодавчих актів, які формують правову основу інституційного забезпечення інвестиційної діяльності в Україні, належать такі: Конституція України; Закон України «Про місцеве

самоврядування в Україні»; Закон України «Про Кабінет Міністрів України»; Закон України «Про місцеві державні адміністрації»; Закон України «Про інвестиційну діяльність»; Закон України «Про інноваційну діяльність»; Закон України «Про режим іноземного інвестування»; Закон України «Про підготовку та реалізацію інвестиційних проектів за принципом «єдиного вікна»; Закон України «Про державно-приватне партнерство»; Закон України «Про концесію»; Закон України «Про загальні принципи створення та функціонування спеціальних (вільних) економічних зон»; Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок»; Закон України «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)»; Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері передачі технологій»; Закон України «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць», Закон України «Про співробітництво територіальних громад».

Крім того, до ключових документів, які приймаються виключно на регіональному та місцевому рівнях, належать такі: Стратегія розвитку області (міста, району); Програма залучення інвестицій; Програма соціально-економічного розвитку на відповідний рік. Крім того, приймаються розпорядження міського голови, голови районної державної адміністрації, рішення сесій відповідного рівня, які стосуються різних аспектів інвестиційного процесу з урахуванням особливостей конкретних адміністративно-територіальних одиниць [7].

Інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) та/або досягається соціальний та екологічний ефект. Такими цінностями можуть бути: кошти, цільові банківські вклади, паї, акції та інші цінні папери (крім векселів); рухоме та нерухоме майно (будинки, споруди, устаткування та інші матеріальні цінності); майнові права інтелектуальної власності; сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навиків та виробничого досвіду, необхідних для «ноу-хау»); права користування землею, водою, ресурсами, будинками, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права; інші цінності.

Інвестиції, що спрямовуються на створення (придбання), реконструкцію, технічне переоснащення основних засобів, очікуваний

строк корисної експлуатації яких перевищує один рік, здійснюються у формі капітальних вкладень [8].

Інвестиційною діяльністю є сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій. Інвестиційна діяльність провадиться на основі:

1. Інвестування, що здійснюється громадянами.
2. Недержавними підприємствами.
3. Господарськими асоціаціями, спілками і товариствами.
4. Громадськими і релігійними організаціями.
5. Іншими юридичними особами, заснованими на колективній власності.
6. Державного інвестування, що здійснюється органами державної влади за рахунок коштів державного бюджету, позичкових коштів.
7. Державними підприємствами та установами за рахунок власних і позичкових коштів.
8. Місцевого інвестування, що здійснюється органами місцевого самоврядування за рахунок коштів місцевих бюджетів, позичкових коштів.
9. Комунальними підприємствами та установами за рахунок власних і позичкових коштів.
10. Державної підтримки для реалізації інвестиційних проектів.
11. Іноземного інвестування, що здійснюється іноземними державами, юридичними особами та громадянами іноземних держав.
12. Спільного інвестування, що здійснюється юридичними особами та громадянами України, юридичними особами та громадянами іноземних держав.

Інвестиційна діяльність забезпечується шляхом реалізації інвестиційних проектів і проведення операцій з корпоративними правами та іншими видами майнових та інтелектуальних цінностей.

Державна підтримка для реалізації інвестиційних проектів здійснюється в порядку, встановленому цим Законом, з дотриманням вимог Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» після набрання ним чинності, крім державної підтримки інвестиційних проектів, що здійснюються на умовах державно-приватного партнерства, у тому числі у формі концесії, яка надається у порядку, встановленому законами України «Про державно-приватне партнерство» та «Про концесію».

Державне інвестування державних інвестиційних проектів з використанням державних капітальних вкладень та/або кредитів (позик), залучених державою або під дер-

жавні гарантії, здійснюється відповідно до вимог бюджетного законодавства. Місцеве інвестування та підтримка реалізації інвестиційних проєктів за рахунок коштів місцевого бюджету та/або кредитів (позик), залучених під місцеві гарантії, здійснюються в порядку, встановленому органами місцевого самоврядування, відповідно до вимог бюджетного законодавства [8].

Відомо, що місцеве самоврядування може реалізовуватись через дві форми демократії – представницьку та пряму (безпосередню). Під представницькою демократією розуміють формування представницьких органів на місцях – місцевих рад, через які об'єднані територіальні громади (ОТГ), як головний суб'єкт місцевого самоврядування, реалізують свої законні права та інтереси. Пряма (безпосередня) демократія передбачає безпосередню участь громадян у вирішенні державних чи місцевих справ.

Згідно Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», територіальна громада – жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, селищ, міст, що мають єдиний адміністративний центр [9]. Згідно зі статтею 140 Конституції України територіальна громада – це жителі села, селища, міста чи добровільне об'єднання жителів кількох сіл у сільську громаду [10].

Території територіальних громад формують райони, декілька районів утворюють області. Станом на 2021 рік в Україні нараховується 1469 громад, сформованих шляхом об'єднання сіл, селищ та міст. Основними її ознаками є спільна територія існування, наявність спільних інтересів місцевого значення, соціальна взаємодія членів громади в процесі забезпечення цих інтересів, психологічна самоідентифікація кожного члена з громадою, спільна комунальна власність, сплачування комунальних податків [10]. За чинним законодавством території громад не є адміністративно-територіальними одиницями, проте мають окремі коди КАТОТТГ [13]. Територіальна громада, адміністративним центром якої визначено місто, є міською територіальною громадою, центром якої визначено селище міського типу, – селищною, центром якої визначено село, – сільською.

У загальному вигляді під інвестиціями прийнято розуміти здійснення економічних про-

єктів у поточному періоді, з розрахунком отримати доходи в майбутньому.

У відповідності до положень статті 28 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», повноваження в галузі бюджету, фінансів і цін до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать, в частині делегованих повноважень, – сприяння здійсненню інвестиційної діяльності на відповідній території. Також статтею 35 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначені повноваження в галузі зовнішньоекономічної діяльності визначено, що до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать: сприяння у створенні на основі законодавства спільних з іноземними партнерами підприємств виробничої і соціальної інфраструктури та інших об'єктів; залучення іноземних інвестицій для створення робочих місць [9].

Для виконання цих функцій та супроводження інвестиційного процесу в ОТГ створюються в структурі рад територіальних громад структурні підрозділи з питань інвестицій (відділ, сектор) або підрозділи з інвестицій в складі структурних підрозділів з економіки. Тип структурного підрозділу визначаються в залежності від чисельності мешканців відповідної ОТГ.

Як-то, відділ економічного розвитку, залучення інвестицій та міжнародної діяльності апарату Тростянецької міської ради, завданнями Відділу є:

- сприяння інвестиційній діяльності міської ради;

- сприяння всебічному економічному розвитку населених пунктів об'єднаної територіальної громади та залученню інвестицій в економіку ради. – забезпечення реалізації на території об'єднаної територіальної громади (ОТГ) державної політики економічного розвитку; політики у сфері інвестиційної діяльності; державної політики з питань розвитку підприємництва та регуляторної політики; державної політики у сфері торгівлі та побутових послуг, єдиної державної зовнішньоекономічної політики;

- сприяння зовнішньо-економічним зв'язкам підприємств, установ та організацій, розташованих на території ОТГ, незалежно від форм власності;

- сприяння залученню іноземних інвестицій в економіку ОТГ;

- сприяння розвитку агропромислового комплексу та сільських територій;

– забезпечення на території ОТГ, в межах наданих повноважень, реалізації міжнародних зобов'язань України;

– здійснення на території ОТГ контролю за дотриманням законодавства про працю та зайнятість населення юридичними особами (включаючи їх структурні та відокремлені підрозділи, які не є юридичними особами) та фізичними особами, які використовують найману працю у порядку, встановленому законодавством [11].

Іншим прикладом є Лиманська ОТГ (Донецької області). Відділ інвестиційної діяльності виконавчого комітету Лиманської міської ОТГ. Метою відділу є сприяння сталому розвитку Лиманської об'єднаної територіальної громади шляхом залучення додаткових фінансових ресурсів в соціально-економічний розвиток, підвищення її інвестиційної і туристичної привабливості, впровадження принципів енергоефективності а також налагодження співпраці з вітчизняними та іноземними партнерами.

Завданнями відділу є:

– реалізація державної інвестиційної політики в Лиманській ОТГ;

– збирання, оцінка та узагальнення аналітичних матеріалів з питань, що входять до компетенції відділу;

– підготовка конкретних пропозицій та практичних рекомендацій Лиманському міському голові щодо розроблення інвестиційних програм для їх реалізації на території Лиманської ОТГ;

– адміністрування бази даних інвестиційних проєктів в Лиманській ОТГ [12].

Поряд з інституційною забезпеченістю процесу має бути ще організаційно-розпорядчі документи, без яких система управління інвестиційною діяльністю виглядала б односторонньо організованою. Мова йде про інвестиційні стратегії, інвестиційні паспорти громад, інвестиційні профілі, вони по різному звуться (в залежності від розробника та напрямку діяльності), але мета в них одна – сконцентрувати інформацію про територіальну громаду в одному документі (економіка громади, трудовий потенціал, підприємства громади, індустріальні парки, про офісні та виробничі приміщення та земельні ділянки), який був би зрозумілим для інвестора.

Оцінка ефективності інвестиційних проєктів є одним з найбільш важливих етапів в процесі управління інвестиціями. Тому, наскільки якісно виконана така оцінка, залежить правильність ухвалення остаточного рішення.

У процесі здійснення оцінки ефективності для отримання об'єктивних результатів необхідно враховувати наступні моменти:

1) оцінка ефективності інвестиційних проєктів повинна здійснюватися на основі зіставлення об'єму інвестиційних витрат, а також сум планованого прибутку і термінів окупності інвестованого капіталу;

2) оцінка об'єму інвестиційних витрат повинна охоплювати всі використовувані ресурси, задіяні при реалізації проєкту;

3) оцінка окупності засобів, що інвестуються, повинна здійснюватися на основі показника чистого грошового потоку, який формується за рахунок сум чистого прибутку і амортизаційних відрахувань в процесі експлуатації інвестиційного проєкту;

4) в процесі оцінки суми інвестиційних витрат і чистого грошового потоку повинні бути приведені до справжньої вартості за допомогою дисконтної ставки, яка повинна бути диференційована для різних інвестиційних проєктів.

Висновки із цього дослідження і дальші перспективи в цьому напрямку.

Проаналізовано праці зарубіжних та вітчизняних дослідників внесли свій вагомий вклад у визначення сутності, завдань та проблем інвестиційної діяльності.

Сформовано теоретичні основи інвестиційної діяльності в об'єднаних територіальних громадах, розкрити поняття «інвестиції», «інвестиційна діяльність», «територіальна громада»;

Визначено на основі чого провадиться інвестиційна діяльність. Інвестиційною діяльністю є сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій.

Визначено, що для виконання цих функцій та супроводження інвестиційного процесу в ОТГ створюються в структурі рад територіальних громад структурні підрозділи з питань інвестицій (відділ, сектор) або підрозділи з інвестицій в складі структурних підрозділів з економіки. Тип структурного підрозділу визначаються в залежності від чисельності мешканців відповідної ОТГ.

Результати статті вирішують питання напрямків підвищення ефективності інвестиційних процесів в об'єднаних територіальних громадах. Питання потребує подальшого дослідження в розрізі територіальних громад – сільських, міських, селищних та пошуку нових методів удосконалення інвестиційної діяльності в громадах в післявоєнний період.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Борщ Г.А., Вакулєнко В.М., Гринчук Н.М., Дехтяренко Ю.Ф., Ігнатєнко О.С., Куйбіда В.С., Ткачук А.Ф., Юзефович В.В. Ресурсне забезпечення об'єднаної територіальної громади та її маркетинг : навч. посіб. Київ, 2017. 107 с.
2. Лаврова Ю.В. Економіка підприємства та маркетинг. Конспект лекцій. Харків, 2012. URL: <https://buklib.net/books/37178/>
3. Мороз О. Територіальна громада: сутність, становлення та сучасні українські реалії. *Демократичне врядування*. 2008. Вип. 2. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRNe-journals/DeVr/2008_2/fail/Moroz.pdf
4. Павленко І.А. Інноваційне підприємництво у трансформаційній економіці України : монографія. Київ : КНЕУ, 2007. 248 с.
5. Полозова Т.В. Організаційно-економічний механізм управління інноваційно-інвестиційною спроможністю підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2017. № 23. С. 126–131. URL: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2017/23-1-2017/29.pdf>
6. Моделювання ефективної фінансової діяльності органів місцевого самоврядування ОТГ в умовах децентралізації. Консолідований підхід. Модуль IV. URL: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/recovery-and-peacebuilding/effective-financial-operations-for-local-governance-and-ATC-IV.html>
7. Децентралізація. Модуль 7. Залучення інвестицій в ОТГ. URL: <https://politovita.ba.org.ua/decentralization/modul-7-zaluchennya-investitsij-v-otg/>
8. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 №1560-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>
9. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
10. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним поданням 45 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положень частини першої статті 140 Конституції України (справа про об'єднання територіальних громад) від 18.06.2002 року, Справа № 1-16/2002 № 12-рп/2002. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v012p710-02#Text>
11. Положення про відділ економічного розвитку, залучення інвестицій та міжнародної діяльності апарату Тростянецької міської ради. URL: http://trostyanets-miskrada.gov.ua/viewpage.php?page_id=174-
12. Відділ інвестиційної діяльності виконавчого комітету Лиманської міської ради. URL: <https://krliman.gov.ua/uk/organizations/item/20/viddil-investicijnoi-diyalnosti-vikonavchogo-komitetu-limanskoj-miskoi-radi>
13. Національний реєстр адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад України, введений 26 листопада 2020 року наказом Міністерства розвитку громад та територій України (Мінрегіону) на заміну своєму попереднику, класифікатору об'єктів адміністративно-територіального устрою України.

REFERENCES:

1. Borshch H.A., Vakulenko V.M., Hrynychuk N.M., Dekhtiarenko Yu.F., Ihnatenko O.S., Kuibida V.S., Tkachuk A.F., Yuzefovych V.V. (2017) Resursne zabezpechennia obiednanoi terytorialnoi hromady ta yii marketynh: navch. posib. [Resource provision of the united territorial community and its marketing: textbook]. Kyiv, 107 p.
2. Lavrova Yu.V. (2012) Ekonomika pidpriemstva ta marketynh. Konspekt leksii [Business economics and marketing. Lecture notes]. Kharkiv. Available at: <https://buklib.net/books/37178/>
3. Moroz O. (2008) Terytorialna hromada: sutnist, stanovlennia ta suchasni ukrainski realii [Territorial community: essence, formation and modern Ukrainian realities]. *Demokratychnе vriaduvannia*, no. 2. Available at: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRNe-journals/DeVr/2008_2/fail/Moroz.pdf
4. Pavlenko I.A. (2007) Innovatsiine pidpriemnytstvo u transformatsiinii ekonomitsi Ukrainy: monohrafiia [Innovative entrepreneurship in the transformational economy of Ukraine: monograph]. Kyiv: KNEU, 248 p.
5. Polozova T.V. (2017) Orhanizatsiino-ekonomichni mekhanizm upravlinnia innovatsiino-investytsiinoiu spromozhnistiu pidpriemstva [Organizational and economic mechanism for managing the innovation and investment capacity of the enterprise]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*, no. 23, pp. 126–131. Available at: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2017/23-1-2017/29.pdf>
6. Modeliuvannia efektyvnoi finansovoi diialnosti orhaniv mistsevoho samovriaduvannia OTH v umovakh detentralizatsii. Konsolidovanyi pidkhid. Modul IV [Modeling of effective financial activity of OTG local self-government bodies in the conditions of decentralization. Consolidated approach]. Available at: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/recovery-and-peacebuilding/effective-financial-operations-for-local-governance-and-ATC-IV.html>

7. Detsentralizatsiia. Modul 7. Zaluchennia investytsii v OTH [Decentralization. Module 7. Attracting investment in OTG]. Available at: <https://politosvita.ba.org.ua/decentralization/modul-7-zaluchennya-investytsij-v-otg/>
8. Zakon Ukrainy «Pro investytsiinu diialnist» vid 18.09.1991 №1560-XII [Law of Ukraine "On Investment Activity" of 18.09.1991 601560-XII]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>
9. Zakon Ukrainy «Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini» vid 21.05.1997 № 280/97-VR [Law of Ukraine "On Local Self-Government in Ukraine" of 21.05.1997 № 280/97-VR]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
10. Rishennia Konstytutsiinoho sudu Ukrainy u spravi za konstytutsiinym podanniam 45 narodnykh deputativ Ukrainy shchodo ofitsiinoho tlumachennia polozhen chastyny pershoi statti 140 Konstytutsii Ukrainy (sprava pro obiednannia terytorialnykh hromad) vid 18.06.2002 roku, Sprava № 1-16/2002 № 12-rp/2002 [Decision of the Constitutional Court of Ukraine in the case on the constitutional petition of 45 people's deputies of Ukraine on the official interpretation of the provisions of part one of Article 140 of the Constitution of Ukraine (case on unification of territorial communities) of 18.06.2002, Case № 1-16/2002 № 12-rp/2002]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v012p710-02#Text>
11. Polozhennia pro viddil ekonomichnoho rozvytku, zaluchennia investytsii ta mizhnarodnoi diialnosti aparatu Trostianetskoï miskoi rady [Regulations on the Department of Economic Development, Investment Attraction and International Activities of the Trostyanets City Council]. Available at: http://trostyanets-miskrada.gov.ua/viewpage.php?page_id=174-
12. Viddil investytsiinoï diialnosti vykonavchoho komitetu Lymanskoï miskoi rady [Department of Investment Activity of the Executive Committee of the Lyman City Council]. Available at: <https://krliman.gov.ua/uk/organizations/item/20/viddil-investicijnoi-diyalnosti-vikonavchogo-komitetu-limanskoi-miskoi-radi>
13. Natsionalnyi reiestr administratyvno-terytorialnykh odynyts ta terytorii terytorialnykh hromad Ukrainy, vvedeny 26 lystopada 2020 roku nakazom Ministerstva rozvytku hromad ta terytorii Ukrainy (Minrehionu) na zaminu svoiemu poperednyku, klasyfikatoru obektiv administratyvno-terytorialnoho ustroiu Ukrainy [National Register of Administrative-Territorial Units and Territories of Territorial Communities of Ukraine, introduced on November 26, 2020 by order of the Ministry of Communities and Territories of Ukraine (Ministry of Regional Development) to replace its predecessor, the classifier of objects of administrative-territorial organization of Ukraine].